

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การมีศีลได้ชื่อว่าเป็นรากฐานของความดี ในทางพระพุทธศาสนาการมีศีลถือว่า เป็นสิ่งที่ทำให้คนเป็นคนไม่เป็นสัตว์ เพราะเป็นการเว้นการเบียดเบียน เว้นการทำลายผู้อื่นและตนเอง ด้วยการฆ่าการทำร้ายกัน เว้นการลัก การปล้น การฉ้อโกงกัน เว้นการทำผิดทางเพศ โดยการละเมิดสิทธิของผู้เป็นเจ้าของ เว้นการพูดปดหลอกลวงกันไม่มีความจริงใจต่อกัน เว้นการดื่มของมึนเมา เสพของเสพติด สิ่งเหล่านี้คือศีล ๕ การเว้นดังกล่าวนี้ เรียกว่าศีล ซึ่งแปลว่า ปกติธรรมตาและตามปกติธรรมตาคนทั่วไปก็ไม่ได้ฆ่าเขา ลักเขา เป็นต้น ตรงกันข้ามการฆ่าเขา ลักเขาเป็นอาทิ กลับเป็นการผิดปกติธรรมตา พระพุทธองค์ท่านทรงบัญญัติศีลไว้เพื่อให้คนอยู่ในสภาวะปกติ คือเป็นคนตามปกติตามสภาวะเดิม ไม่ก่อวุ่นใครอันทำให้เขา ตลอดจนตัวเองต้องเดือดร้อน ผู้จะศึกษาพระพุทธศาสนา ต้องรู้จักรากฐานแห่งความดีอันทำให้คนเป็นคน คือ ศีล ดังกล่าวนี้นั้นก่อนหน้านั้นศีลเป็นสิ่งที่ทำให้สังคมสงบอยู่เย็นเป็นสุขเกื้อกูลต่อกัน^๑

สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ศีลธรรมของประชาชนเสื่อมทรามลงก็คือ ความกดดันทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นสาเหตุจากการเอารัดเอาเปรียบกันในสังคม เกิดระบบการแข่งขันทำให้ค่านิยมที่ตีสองหน้า และความเชื่อเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย จากสังคมที่เคยยกย่องคนประพฤติดีประพฤติชอบก็กลับมายกย่องบุคคลที่มีทรัพย์สินสมบัติ หรือเงินแทน โดยไม่สนใจว่า บุคคลนั้นจะได้เงินมาโดยวิธีใดบุคคลจึงเกิดแรงขับที่ต้องตอบสนองความต้องการทางวัตถุ มีการเบียดเบียนกันทั้งทางตรงและทางอ้อมนับตั้งแต่ การจี๋ ปล้น ฆ่า เพื่อประสงค์ทรัพย์สิน ฆ่าล้างแค้น ข่มขืนสตรี และผู้เยาว์ มัวเมาในอบายมุขหรือแหล่งกามารมณ์ รวมไปถึงการทุจริตคดโกงกัน ดังเป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์เสมอ ปัญหาเหล่านี้เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดความเสื่อมด้านศีลธรรมของบุคคล ถ้าปล่อยให้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้ ขยายต่อไป จะเกิดความเสียหายแก่ประเทศชาติ เพราะว่าประเทศชาติจะก้าวหน้าหรือพัฒนาไปได้ก็ขึ้นอยู่กับ การประพฤติปฏิบัติของคนในชาติเป็นสำคัญ ปัญหาจึงอยู่ที่ว่า จะใช้อะไรเป็นเครื่องยับยั้งจิตใจ ไม่ให้มนุษย์กระทำความชั่วหรือเป็นทาสทางอารมณ์

---

^๑ สมเด็จพระญาณวโรดม, แผนชีวิต, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๑๖.

คำตอบที่น่าจะเห็นตรงกันก็คือศาสนา นั่นคือ ต้องเข้าใจศาสนาของตนเอง อย่างถูกต้อง และปฏิบัติตามหลักการของศาสนานั้นๆ ตามหลักพระพุทธศาสนาถือว่า ศีลนั้นเป็นข้อปฏิบัติขั้นเริ่มแรกสุดที่มุ่งไปที่ความประพฤติพื้นฐาน โดยเน้นการละเว้นความชั่วต่างๆ^๒

ความศรัทธาหรือความเชื่อ เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อจิตสำนึกและการปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชนไทยเรามาโดยตลอด ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ส่วนใหญ่มักจะมีความเชื่อว่าสิ่งทั้งหลายทั้งปวงย่อมเกิดมาจากกฎแห่งเหตุและผล ดังนั้น จึงได้วางเกณฑ์ แนวทางประพฤติปฏิบัติทางกายและทางวาจา ในอันที่จะไม่ละเมิดไปจากเกณฑ์อันควร ที่เรียกว่า “ศีล” หากผู้ใดมีความเชื่อที่อยู่ในกรอบของศีลดีแล้วก็ย่อมได้ชื่อว่า เป็นผู้มีโลกะ โทสะ โมหะน้อยคู่ควรแก่การเป็นมนุษย์ หากผู้ใดล่วงละเมิดหลักของศีล ๕ แล้ว ในหลักของความศรัทธาได้กล่าวผลของผู้ที่ล่วงละเมิด การฆ่าสัตว์ตัดชีวิตเป็นประจำว่า ผู้ที่กระทำปาณาติบาต ย่อมต้องไปเกิดในนรก ในเปรตวิสัยหรือในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน เป็นต้น สิ่งดังกล่าวนี้ ย่อมบ่งบอกถึงทรรศนะ ความเชื่อของพุทธศาสนิกชนไทย บุคคลใดขาดซึ่งความศรัทธาในหลักปฏิบัติของศีล ๕ แล้วย่อมทำให้บุคคลนั้นต้องประสบกับผลจากการประทุพผิตศีล เช่น ผู้ฆ่าสัตว์ย่อมต้องการให้สัตว์นั้นมีอายุสั้น มีความเจ็บปวด ผลดังกล่าวนี้ ย่อมเข้าหาตัวผู้กระทำโดยอัตโนมัติ คือ มีอายุสั้นเมื่อตายไปย่อมเกิดเป็นสัตว์นรก เปรต อสุรกาย แล้วแต่กรณี พระพุทธองค์จึงทรงตรัสว่า “เรามีกรรมเป็นของตน เราเป็นผู้รับผลของกรรมมีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ และมีกรรมเป็นพึงอาศัยเมื่อทำกรรมอันใดไว้จะต้องเป็นผู้รับผลของกรรมนั้น”

ปัจจุบันการปลูกฝังศีลธรรม เพื่อสร้างความเป็นคนดีให้แก่คนไทย ยังคงมีปัญหาอุปสรรคอยู่มาก กล่าวคือ การปลูกฝังศีลธรรมยังคงดำเนินการได้ไม่ทั่วถึง และยังไม่มีสถาบัน หรือหน่วยงานที่จะสนับสนุนอย่างจริงจัง และต่อเนื่องมากนัก ประกอบกับสังคมไทยได้พัฒนาเป็นสังคมเมืองอย่างรวดเร็ว และค่อนข้างจะซับซ้อน สถานที่ที่เป็นแหล่งบันเทิงต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นคอฟฟี่ช็อป โรงภาพยนตร์ศูนย์การค้า คลับ บาร์ สถานอาบอบนวด ฯลฯ เกิดขึ้นมากมายในกรุงเทพฯ และเมืองใหญ่ๆ สถานที่เหล่านี้ เป็นแหล่งมั่วสุม ทำให้หลงมัวเมาอยู่กับความสนุกสนานบันเทิง เป็นเหตุให้คนไทยจำนวนไม่น้อย จมปลักอยู่กับอบายมุข เห็นผิดเป็นชอบ ประพฤติปฏิบัติ

^๒ พระศรีสุทธีโมลี, **พุทธธรรม**, รายงานการวิจัย, สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๒๔, หน้า ๑๗๓ - ๑๗๔.

ตนในทางที่ขัดต่อศีลธรรมอันดีงาม ดังเช่น กรณีนักเรียนชายหญิง ๒๕๔ คนหนีเรียนมาฆ่าสุนัขเสพ
ยาเสพติด และประพาดิฉิตทางเพศ จนกระทั่งถูกตำรวจจับกุม^๓

จากความสำคัญของสภาพปัญหาการรักษาศีลดังกล่าวมา ผู้วิจัยจึงมุ่งหวังประโยชน์อัน
เกิดจากงานวิจัยนี้ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างศรัทธาในการรักษาศีล ๕ ของอุบาสก
อุบาสิกาวัดโพธิ์ศรี ตำบลหนองแสง อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความมีศรัทธาในการรักษาศีลของอุบาสกอุบาสิกาวัดโพธิ์ศรี
ตำบลหนองแสง อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

๒. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความมีศรัทธาใน
การรักษาศีลของอุบาสกอุบาสิกาวัดโพธิ์ศรี ตำบลหนองแสง อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑. ปัจจัยที่มีผลต่อความมีศรัทธาในการรักษาศีลของอุบาสกอุบาสิกาวัดโพธิ์ศรี ตำบล
หนองแสง อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก เป็นอย่างไร

๒. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความมีศรัทธาในการรักษา
ศีลของอุบาสกอุบาสิกาวัดโพธิ์ศรี ตำบลหนองแสง อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก เป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ความมีศรัทธาในการรักษาศีล ๕ ของอุบาสกอุบาสิกาวัดโพธิ์ศรี
ตำบลหนองแสง อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

ขอบเขตด้านตัวแปร

---

^๓ สมสุตา ภูพัฒน์; และคณะ, ผลกระทบของโครงการปลูกฝังศีลธรรมด้วยการสอบปัญหาธรรมะ,
(กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ๒๕๔๓), หน้า ๒.

ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความศรัทธาในการรักษาศีล ๕

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อุบาสกอุบาสิกาที่รักษาศีล ณ วัดโพธิ์ศรี ตำบลหนองแสง อำเภอบางพลี จังหวัดนครนายก จำนวน ๔๐ คน

ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ วัดโพธิ์ศรี ตำบลหนองแสง อำเภอบางพลี จังหวัดนครนายก

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑. ความศรัทธาในการรักษาศีลของอุบาสกอุบาสิกาที่รักษาศีล ณ วัดโพธิ์ศรี ตำบลหนองแสง อำเภอบางพลี จังหวัดนครนายก มีอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด
๒. อุบาสกอุบาสิกาที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีความศรัทธาในการรักษาศีลที่แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์ที่ใช้เฉพาะในการวิจัย

ปัจจัย หมายถึง ข้อมูลทั่วไปของอุบาสกอุบาสิกาที่รักษาศีล ณ วัดโพธิ์ศรี ตำบลหนองแสง อำเภอบางพลี จังหวัดนครนายก ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ศรัทธาในการรักษาศีล หมายถึง ความตั้งใจ หรือการยอมรับในการรักษาศีล ในงานวิจัยนี้หมายถึงความมีศรัทธาในการรักษาศีล ๕ ของอุบาสกอุบาสิกาที่รักษาศีล ณ วัดโพธิ์ศรี ตำบลหนองแสง อำเภอบางพลี จังหวัดนครนายก

ศีล ๕ หมายถึง ข้อปฏิบัติขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติตนหรือการดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา สำหรับพุทธศาสนิกชน ประกอบด้วย ศีลข้อ ๑ เว้นจากการฆ่าสัตว์ ศีลข้อ ๒ เว้นจากการลักทรัพย์ ศีลข้อ ๓ เว้นจากประพฤติดินในกาม ศีลข้อ ๔ เว้นจากการพูดเท็จ และศีลข้อ ๕ เว้นจากการดื่มสุราเมรัย

อุบาสกอุบาสิกา หมายถึง พุทธศาสนิกชน ชาย หญิง ผู้รักษาศีลที่วัดโพธิ์ศรี ตำบลหนองแสง อำเภอบางพลี จังหวัดนครนายก

๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ทำให้ทราบปัจจัยที่มีผลต่อความมีศรัทธาในการรักษาศีลของอุบาสกอุบาสิกาที่วัดโพธิ์ศรี ตำบลหนองแสง อำเภอบางพลี จังหวัดนครนายก

๒. ทำให้ทราบปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความมีศรัทธาในการรักษาศีลของอุบาสกอุบาสิกาวัดโพธิ์ศรี ตำบลหนองแสง อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก